

Jakobus 2:14-26

“Gij ziet dat een mens gerechtvaardigd wordt uit werken niet slechts uit geloof” (24).

Ten tijde van de Reformatie hadden de kerkhervormers Luther en Calvijn vooral te maken met de leer van de goede werken zoals die in de Rooms Katholieke Kerk werd aangehangen. In de Roomse Kerk gelooft men dat onze goede werken bijdragen aan onze redding. Tegenover deze leer hebben de kerkhervormers de leer van de zogenaamde ‘sola’s’ geplaatst. Sola betekent ‘alleen door’. Alleen door genade, alleen door Christus, alleen door de bijbel, en tegenover de leer van de goede werken: alleen door geloof. Maar als we vs. 24 zo lezen dan krijg je toch de indruk dat de Rooms Katholieken gelijk hebben. Jakobus zegt het toch maar dat we gerechtvaardigd worden uit werken, niet slechts uit geloof. Maar ja, de protestanten vinden de apostel Paulus aan hun zijde. In Rom. 3 staat:

want wij zijn van oordeel dat de mens door geloof gerechtvaardigd wordt, zonder werken der wet.

En in Efeze 2:8,9:

Want door genade zijt gij behouden, door het geloof....niet uit werken....

Hebben we hier nu met een tegenstelling te maken in de bijbel? Die indruk krijg je wel. Jakobus zegt nadrukkelijk dat we uit *werken* gerechtvaardigd worden en Paulus zegt dat we door geloof *gerechtvaardigd* worden en niet uit werken.

Toch hebben we naar mijn overtuiging niet met een tegenstelling te maken, maar met een ogenschijnlijke tegenstelling. Die tegenstelling is er alleen als de uitspraken van Paulus en Jakobus uit hun verband worden gelezen.

In de bijbel staan geen losse waarheden, maar de uitspraken maken deel uit van een betoog, een context. De apostel Paulus had te maken met het Jodendom en dan vooral met het Farizeese Jodendom. En deze Farizeeën konden er maar niet aan wennen dat Paulus met de boodschap van het Evangelie naar de niet-Joden was gegaan en dat hij daarbij verkondigde dat de Joodse wet voor de heidenen niet langer van kracht is. Om behouden te worden hoef je niet besneden te worden, niet de sabbath te houden en niet de Joodse spijswetten na te leven. Deze zogenaamde werken der wet behoorden bij Gods verbond met Israel. Maar voor de heidense volken geldt dat zij behouden kunnen worden door geloof in Christus alleen. We

worden dus niet gered door geloof plus ons naleven van de Joodse wet of door geloof plus het naleven van een of andere kerkelijke traditie, maar door geloof alleen.

Dit was tussen haakjes ook voor Luther een eyeopener. De Roomse Kerk leerden dat je je zonden kon afkopen door een goed werk, zoals deelname aan een kruistocht, of door middel van een gift aan de kerk. Deze aflaat werd als een goed werk gezien die bijdroeg aan je redding. Een protestants rijmpje uit die tijd was: *"Als 't muntje in het kistje klinkt, het zieltje in de hemel springt"*.

Jakobus had met een totaal andere situatie dan Paulus te maken. Hij had te maken met gelovigen die beweerden dat ons gelovig zijn zich niet persé hoeft te vertalen in goede werken. Je kunt dus zeggen dat je gelooft in Christus, je kunt belijden dat Christus voor je zonden is gestorven, maar dat blijkt dan vervolgens nergens uit. Het wordt niet zichtbaar in je leven. Vandaag hoor je ook wel eens van mensen die zeggen ooit een keer hun hart aan de Heer te hebben gegeven, dat ze bekeerd zijn toen ze in een samenkomst naar voren gingen. En op grond daarvan weten ze zeker dat ze in de hemel komen. Maar vervolgens is er in hun leven niets veranderd. 'En dat kan niet' zegt Jakobus. Echt geloof wordt zichtbaar in je leven. Je zou kunnen zeggen dat echt geloof zichtbaar wordt in je werken. En als die werken ontbreken, dan mag je jezelf gerust afvragen of er wel sprake is van echt geloof. Een geloof zonder werken is dood. De werken waar Jakobus het dus over heeft zijn goede werken die een gevolg zijn van je geloof. Zij komen als het ware voort uit je geloof. De werken zijn kenmerken van echt geloof. Zijn die werken er niet, dan is er ook geen echt geloof. Is er geen echt geloof, dan is er ook geen redding. Die twee, werken en geloof horen zo bij elkaar dat Jakobus zegt dat je niet alleen door geloof wordt gerechtvaardigd, maar door geloof en werken. Geloof zonder werken is geen geloof.

Ik ben er van overtuigd dat Paulus dit van harte met Jakobus eens is, en andersom dat Jakobus het van harte eens is met Paulus, als het gaat om de vraag of de Joodse wet ook bijdraagt aan onze redding. Jakobus heeft immers zelf toen tijdens de vergadering in Jeruzalem dit onderwerp ter sprake kwam (Hand. 15:13 e.v.) het woord genomen en gezegd dat dit niet van de heidenen gevraagd mag worden. Er is dus alleen maar een ogenschijnlijke tegenstelling tussen Paulus en Jakobus.

Om zijn standpunt, dat geloof niet zonder werken kan, duidelijk te maken, gebruikt Jakobus eerst het voorbeeld van de geloofsbelijdenis. Hier zien we dat Jakobus zich richt tot Joodse lezers. Want hij refereert aan de oude geloofsbelijdenis van Israel uit Deut.6:4: *Hoor Israel de HERE is onze God; de HERE is één!*

Nu zegt Jakobus in vs. 19 tegen zijn lezers: *jullie geloven dat God één is, en daar doe je goed aan.* Met andere woorden dat is een volledig correcte belijdenis.

Helemaal waar! Zo kan vandaag ook iemand zeggen: *ik geloof dat Jezus de Verlosser van zonde is.* Helemaal waar. Maar zegt Jakobus nu: *dat geloven de boze geesten ook en zij sidderen.* Als ons geloof niet meer is dan het aannemen van een aantal geloofswaarheden dan stelt het niets voor. Die geloofswaarheden onderkent de duivel ook. Hij weet zeker dat er maar één God is. Hij weet ook dat er maar één Middelaar is tussen God en mensen, Jezus Christus. Maar echt geloof is niet alleen een aantal waarheden aannemen. Geloven is je vertrouwen stellen op een Persoon, de Here Jezus. Wie op Hem bouwt komt niet bedrogen uit. En zo'n geloof dat zich toevertrouwt aan de Here Jezus, wordt zichtbaar in je leven. Kan niet anders. En hoe nauw die band blijkt wel uit die voorbeelden van Abraham en Hagar. In de Hebreënbrieff hoofdstuk 11 worden Abraham en Hagar ook genoemd, maar niet als voorbeelden van goede werken maar als voorbeelden van geloof. Hun daden waren 'door het geloof'. Jakobus laat nu zien dit geloof zichtbaar werd in de werken.

Abraham legde zijn zoon op het altaar. Dat was een geloofswerk. Een daad die voortvloeide uit zijn geloof dat God zou voorzien in een offer. Evenzo nam Hagar de hoer de verspieders op in haar huis. Dat was een geloofswerk. Een daad die voortvloeide uit haar geloof dat de HERE het land aan Israel zou geven.

Geloof en werken, ze horen onlosmakelijk bij elkaar. We worden gered door geloof alleen. En dat dit geloof leeft blijkt uit je werken. Dan zeg je niet tegen een arme *houd je warm en eet goed* zonder dat je hem van het nodige voorziet. Dat is een waardeloos geloof, zegt Jakobus.

Wij geloven dat God één is. Wij geloven dat God alleen te kennen is door Zijn Zoon Jezus. Absolute waarheden. Wie dat gelooft, belijdt dat niet alleen met de mond, maar het wordt zichtbaar in zijn handelen.

Zullen we bidden dat er ook onder ons veel vrucht gevonden mag worden van een levend geloof? Amen.